

INFORMACJA PRASOWA z dn. 12/12/2023

Deбата Ekspercka

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

& Fundacja Przyjazny Kraj & Instytut Quant Tank

12/12/2023, godz. 16.00-19.00, SGH, budynek C – aula I

pt. „POLSKA W UNII EUROPEJSKIEJ BILANS KORZYŚCI

20 lat członkostwa 2004-2024”

Sesja 1: „20 lat członkostwa” – **GOSPODARCZY BILANS KORZYŚCI I DOŚWIADCZEŃ Z CZŁONKOSTWA W UE**

Paneliści:

dr hab. Adam A. Ambroziak, prof. SGH – Katedra Integracji i Prawa Europejskiego, Kolegium Gospodarki Światowej, SGH

prof. dr hab. Elżbieta Kawecka-Wyrzykowska – Katedra Integracji i Prawa Europejskiego, Kolegium Gospodarki Światowej, SGH

dr Jarosław Pietras, prof. CoE – Wilfried Martens Centre for European Studies

prof. dr hab. Walenty Poczta – Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Prowadzący:

Tomasz Prusek – prezes Fundacji Przyjazny Kraj

Sesja 2: „Perspektywa” – **WYZWANIA I SZANSE ROZWOJOWE POLSKI**

Paneliści:

Ludwik Kotecki – członek Rady Polityki Pieniężnej

dr Bartłomiej Nowak – Akademia Finansów i Biznesu Vistula

prof. dr hab. Artur Nowak-Far – Katedra Integracji i Prawa Europejskiego, Kolegium Gospodarki Światowej, SGH

prof. dr hab. Witold Orłowski – Akademia Finansów i Biznesu Vistula oraz Politechnika Warszawska

Prowadzący:

dr Stanisław Kluza – prezes Instytutu QUANT TANK oraz Instytut Statystyki i Demografii, Kolegium Analiz Ekonomicznych, SGH

Zestawienie opracował: Stanisław Kluza & Zespół Quant Tank - 2023

Kluczowe zagadnienia *:

(*) Opinie wyrażone w niniejszej prezentacji są opiniami autorów i nie przedstawiają stanowisk instytucji.

1. Czy działania Polski nakierowane na wejście do UE (1994-2004) miały wpływ na większe podniesienie konkurencyjności polskiej gospodarki?
2. Czy Polska w okresie transformacji systemowej miała atrakcyjniejszą alternatywę geo-polityczną niż skierowanie się w stronę akcesji i akcesja do Unii Europejskiej?
3. Czy Polska poza UE, ale w NATO, byłaby bardziej w strefie gospodarczych wpływów rosyjskich niż europejskich?
4. Czy dzięki akcesji do Unii Europejskiej Polska zmniejsza lukę rozwojową względem rozwiniętych gospodarek?
5. Czy wymiar ekonomiczny jest najważniejszy w bilansie korzyści płynących z obecności Polski w UE?
6. Czy świadomość społeczna o skali korzyści płynących z obecności Polski w UE jest adekwatna do stanu faktycznego?
7. Czy obecność Polski w UE wpłynęła na wyższy poziom inwestycji zagranicznych w Polsce?
8. Czy o sukcesie polskiego eksportu przesądzą korzyści z dostępu do jednolitego rynku (450 mln konsumentów UE)?
9. Czy obserwowana od dekady nadwyżka handlowa Polski ma związek z korzyściami płynącymi ze wspólnego rynku?
10. Czy głównym motorem rozwoju gospodarki jest eksport do innych państw UE, a w szczególności do Niemiec?
11. Czy skokowy wzrost eksportu rolno-spożywczego jest wynikiem efektywnego handlu wewnątrzwspólnotowego?

Pyt.	Sesja: 20 LAT CZŁONKOSTWA					Sesja: PERSPEKTYWA				
	A.A.Ambroziak	E.Kawecka-W.	J.Pietras	W.Poczta	T.Prusek	S.Kluza	L.Kotecki	B.Nowak	A.Nowak-Far	W.Orłowski
1	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
2	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE, ale do wyjaśnienia	NIE
3	TAK, w długim okresie	NIE	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	raczej TAK
4	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
5	NIE, ale polityczny tak	NIE	NIE	NIE, ale zależy jakich	NIE	raczej TAK	TAK	NIE	TAK	TAK
6	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE
7	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
8	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
9	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
10	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
11	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK

12. Czy wzrost zamożności gospodarstw rolnych byłby możliwy bez środków ze Wspólnej Polityki Rolnej (WPR)?
13. Czy obecność w Unii Europejskiej sprzyja konsolidacji gospodarstw wiejskich i tworzeniu wielkopowierzchniowych?
14. Czy sytuacja dochodowa rolników ulega systematycznej poprawie względem gospodarstw domowych innych grup społeczno-ekonomicznych w związku z obecnością Polski w UE i korzystania ze Wspólnej Polityki Rolnej (WPR)?
15. Czy wśród grup społecznych rolnicy są największymi beneficjentami wstąpienia Polski do UE?
16. Czy polscy rolnicy doceniają, ile korzyści dała im Unia?

Zestawienie opracował: Stanisław Kluza & Zespół Quant Tank - 2023

17. Czy w krajowych wydatkach publicznych istotną rolę odgrywają środki unijne?
18. Czy środki unijne, np. z funduszy spójności, sprzyjają zmniejszaniu różnic rozwojowych między regionami w Polsce?
19. Czy poprawa infrastruktury komunikacyjnej byłaby możliwa bez znaczących transferów środków unijnych?
20. Czy Polskę samodzielnie byłoby stać na prowadzenie transformacji energetycznej w kierunku gospodarki nisko- i zeroemisyjnej, o ile byłaby taka wola polityczna?
21. Czy włączenie Polski do paneuropejskiej sieci połączeń kolejowych i drogowych, i sfinansowanie w dużej mierze wydatków na ten cel z UE, sprzyja wzrostowi PKB?
22. Czy finansowanie ze środków unijnych modernizacji lokalnej infrastruktury poprawia jakość życia mieszkańców?

Pyt.	Sesja: 20 LAT CZŁONKOSTWA					Sesja: PERSPEKTYWA				
nr	A.A.Ambroziak	E.Kawecka-W.	J.Pietras	W.Poczta	T.Prusek	S.Kluza	L.Kotecki	B.Nowak	A.Nowak-Far	W.Orłowski
12	NIE, choć też by jakiś był	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE
13	TAK	NIE	NIE	to zależy	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
14	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
15	TAK, ale inni też zyskali	TAK	TAK	TAK	TAK	raczej TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
16	NIE	NIE		to zależy	NIE	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE
17	TAK	TAK	TAK	TAK, ale zależ w jakich	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK, ale do wyjaśnienia	TAK
18	TAK, ale za mało	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
19	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE
20	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	TAK, dużym kosztem
21	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
22	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK

23. Czy gospodarka Polski wyczerpała już dotychczasowe przewagi konkurencyjne w UE – niskie koszty pracy i niskie koszty energii?
24. Czy Polska ma realne szanse na wypracowanie innych przewag konkurencyjnych (niż w/w niskie koszty pracy i niskie koszty energii)?
25. Czy Polsce istotnie grozi pułapka średniego wzrostu/rozwoju?
26. Czy jest społeczna wiedza, że za każde jedno euro wpłacane do budżetu UE otrzymujemy aż trzy euro?
27. Czy Polska ma realne szanse nie tylko doganiać, ale również wyprzedzać gospodarki rozwinięte (również spoza UE)?
28. Czy w perspektywie postępującej integracji walutowej UE uzasadnione jest wprowadzenie euro w Polsce?
29. Czy dalsze rozszerzenie UE na wschód i południe będzie skutkować mniejszymi transferami środków unijnych do Polski?
30. Czy regres w zakresie sprawności polskich instytucji (np. wymiaru sprawiedliwości) może ograniczać skalę korzyści Polski z członkostwa w Unii Europejskiej?
31. Czy niski wskaźnik zastępowalności pokoleń sprawi, że ze względów demograficznych pogorszy się pozycja Polski w UE?
32. Czy dla utrzymania dotychczasowej pozycji Polski w UE oraz jej potencjału gospodarczego konieczne jest jak najszybsze wypracowanie strategii migracyjnej państwa?
33. Czy dzięki kontynuacji obecności Polski w Unii Europejskiej będzie to nadal zmniejszało lukę rozwojową względem rozwiniętych gospodarek?

Pyt. nr	Sesja: 20 LAT CZŁONKOSTWA					Sesja: PERSPEKTYWA				
	A.A.Ambroziak	E.Kawecka-W.	J.Pietras	W.Począta	T.Prusek	S.Kluza	L.Kotecki	B.Nowak	A.Nowak-Far	W.Orłowski
23	TAK, ale ma inne	TAK	NIE	to zależy od sektora	TAK	raczej TAK	NIE	TAK	TAK	TAK, ale nie w pełni
24	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK
25	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	TAK	TAK	TAK
26	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE
27	TAK	TAK	TAK	to zależy	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK
28	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	raczej TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
29	TAK, ale też inne powody	TAK	TAK	to zależy	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
30	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
31	TAK	NIE	NIE	to zależy	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
32	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
33	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK, ale w jakim tempie

Komentarze *:

(*) Opinie wyrażone w niniejszej prezentacji są opiniami autorów i nie przedstawiają stanowisk instytucji.

Witold Orłowski: Dwie dekady członkostwa w Unii Europejskiej były okresem największego sukcesu gospodarczego w całej historii Polski.

Stanisław Kluza: Członkostwo Polski w UE udowadnia jej obecność w świecie cywilizacji zachodniej. Wykracza to poza obszar gospodarczy. Jest też częścią tożsamości kulturowej, standardów prawnych i dziedzictwa historycznego.

Walenty Począta: Dostęp do znaczących funduszy z WPR i uczestnictwo w JRE zdynamizowały rozwój sektora rolno-żywnościowego i jego ekspansję sektorową.

Witold Orłowski: Większość Polaków nie jest świadoma tego, że głównym źródłem korzyści z członkostwa jest udział we wspólnym rynku UE.

Adam A. Ambroziak: Wysoki udział pozostałych państw członkowskich UE w handlu zagranicznym Polski wskazuje jednoznacznie na kierunek obrany przez polskich przedsiębiorców. Tym wysokim udziałem na poziomie 60-70% polski biznes potwierdza zarówno kierunek, jak i korzyści płynące z integracji europejskiej.

Adam A. Ambroziak: O sile polskich firm, a w konsekwencji polskiej gospodarki, świadczy fakt, że ponad ¾ polskiego eksportu trafia na wymagający jednolity rynek europejski, na którym spotykają się dostawcy z całego świata, a konsumenci i kontrahenci mają bardzo wysokie wymagania wobec nabywanych towarów.

Tomasz Prusek: Przed akcesją Polski do Unii Europejskiej najwięcej obaw i zagrożeń było populistycznie budowanych na polskiej wsi, która obawiała się skutków wspólnej polityki rolnej. Efekty okazały się zgoła odmienne, ponieważ to rolnictwo i domowe gospodarstwa rolne można uznać za największych beneficjentów obecności Polski we wspólnocie. Bez środków unijnych, od dopłat bezpośrednich po transfery w ramach wspólnej polityki rolnej, niemożliwa byłaby skokowa modernizacja polskiej wsi i historyczna poprawa tam warunków życia.

Walenty Począta: W znacznej mierze dzięki uczestnictwu rolnictwa i całego sektora rolno-żywnościowego w JRE oraz uzyskiwanemu wsparciu z instrumentów WPR gospodarstwa domowe rolników osiągnęły podobny standard życia względem pozostałych grup gospodarstw domowych. W porównaniu do sytuacji sprzed akcesji jest to duży awans nie tylko materialny, lecz także cywilizacyjny.

Jarosław Pietras: O wartości firm decydują nie tylko posiadane zasoby produkcyjne, ale także „goodwill”, który wynika z jej renomy, relacji z klientami i ich opinii przekładających się na lojalność konsumencką, strategii marketingowej i jej odbioru w oczach obecnych i potencjalnych klientów, know-how w zakresie produkcji, sprzedaży i obsługi odbior-

rów oraz wielu innych niematerialnych aktywów. Jeśli podobną koncepcję „goodwill” odnieść do państw, to Polska dzięki przystąpieniu do Unii Europejskiej wyraźnie poprawiła swą reputację i postrzeganie naszego kraju, jako posiadającego otwartą i konkurencyjną gospodarkę, w którym są przyjęte i stosowane reguły powszechnie obowiązujące w rozwiniętym świecie, który chroni prawa inwestorów tak własnych jak i zagranicznych, którego gospodarka i obywatel, mogą bez przeszkód korzystać z korzyści jakie przynosi jednolity rynek UE.

Elżbieta Kawecka-Wyrzykowska: Od początku akcesji Polska jest wielkim beneficjentem netto środków z unijnego budżetu (po odliczeniu wpłat do budżetu UE). W okresie od 1 maja 2004 r. do 1 maja 2023 r. do Polski wpłynęło ok. 238 mld euro brutto (dane Ministerstwa Finansów). Po potrąceniu wpłat do unijnego budżetu (79 mld euro) było to 159 mld euro netto. To oznacza, że średnio biorąc, za każde jedno euro wpłacone do budżetu UE otrzymaliśmy aż trzy euro. Średniorocznie, w ciągu 19 lat członkostwa, unijne transfery do Polski wyniosły ok. 12,5 mld euro.

Tomasz Prusek: Od początku obecności Polski w Unii Europejskiej za każde jedno euro wpłacone do unijnego budżetu otrzymaliśmy aż trzy euro, jednak korzyści finansowe będą w przyszłości się zmniejszać. Szczególnie, że mamy perspektywę kosztownego rozszerzenia Unii na Wschód i Południe. Dlatego nie należy budować w świadomości społecznej jedynie podejścia klientelistycznego do obecności w UE, a akcentować pozostałe korzyści.

Artur Nowak-Far: Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej było rezultatem wyboru modelu transformacji i modernizacji struktur społeczno-gospodarczych. Wybór ten był o tyle korzystny, że dotyczył rozwiązań sprawdzonych i ustalonych w konkretnych ramach regulacyjnych. Dodatkowo, model zawierał instrumentarium zachęcające do określonego w czasie i ustalonego co do treści osiągania określonych celów w zakresie polityk gospodarczych.

Adam A. Ambroziak: Dla Polski, jedną z ważniejszych korzyści ekonomicznej integracji europejskiej jest obecność na rynku wewnętrznym UE. Niestety wciąż nie jest on jednolity, gdyż można zidentyfikować mnóstwo barier utrudniających przede wszystkim swobodę świadczenia usług. Utrudnienia te, wzmocnione restrykcjami w związku z kryzysem COVID-19 oraz energetycznym, wynikają zarówno z działań państw członkowskich, ale też przyjmują formę legislacji unijnej (np. dyrektywa o delegowaniu pracowników).

Adam A. Ambroziak: W okresie od akcesji do UE Polska odnotowywała stopniowy wzrost intensywności udzielanej pomocy publicznej, podobnie jak inne państwa członkowskie. Tej tendencji nie towarzyszyło jednak równie szybkie zbliżenie struktury udzielanego wsparcia. Przez większość okresu dominowała pomoc regionalna i dopiero w trakcie ostatniej perspektywy finansowej wyraźnie zwiększył się udział pomocy horyzontalnej, ale nie tej, która obecnie w UE jest najważniejsza, a więc na ochronę środowiska i efektywność energetyczną.

Elżbieta Kawecka-Wyrzykowska: Transfery z unijnego budżetu były i są nadal dużym wsparciem dla rozwoju gospodarczo-społecznego kraju. W ostatnich latach finansowały one 60% inwestycji publicznych w Polsce. 2/3 środków uzyskanych z budżetu UE stanowiły fundusze w ramach polityki spójności, pozostała 1/3, to sumy przeznaczone na wspieranie dochodów rolników i obszarów wiejskich. Istotną cechą tego wsparcia (z wyjątkiem płatności bezpośrednich finansujących rolnicze dochody) jest to, że powinny one mieć przede wszystkim prorozwojowy charakter. Głównym zadaniem tego wsparcia jest szeroko rozumiana poprawa pozycji konkurencyjnej beneficjentów (trwały wzrost efektywności produkcji, rozwój nowoczesnych technologii itd.), jak też jakości życia obywateli (np. czystsze powietrze, sprawniejsza infrastruktura transportowa itp.), a nie krótkookresowy wzrost dochodów, który doraźnie poprawia sytuację wspieranych podmiotów, ale nie zmienia jej w dłuższym czasie.

Adam A. Ambroziak: Natężenie pomocy publicznej w Polsce, a więc finansowych interwencji państwa w wolny rynek jest ściśle skorelowane z początkami kolejnych wieloletnich perspektyw finansowych. Oznacza to, że od zaprogramowania na poziomie krajowym środków unijnych zależy czy celem będzie zapewnienie ich wydatkowania w 100% czy też rozwiązywanie problemów w polskiej gospodarce związanych ze stojącymi przed nią wyzwaniami, w tym klimatycznymi i energetycznymi.

Artur Nowak-Far: Ostateczny rachunek zysków i strat z członkostwa w UE jest dla Polski korzystny. Ocena ta nie wynika tylko z korzystnego dla Polski bilansu wpłat i wypłat z unijnego budżetu, lecz musi być rezultatem oceny ogólnego poziomu dobrobytu, który musi być także mierzony jakością funkcjonowania państwa i ram regulacyjnych, które tworzy ono dla obywateli, a także zakresem możliwości wykorzystania zasobów, jakie przestrzeń unijna w ogóle stwarza.

Tomasz Prusek: Bilans korzyści z obecności Polski w Unii Europejskiej jest bezsprzeczny i polityczne próby jego podważania lub relatywizowania są niezgodne z polską racją stanu, i nie mają uzasadnienia w danych oraz obiektywnych faktach. Warto podkreślać w debacie publicznej, że bilans korzyści nie ogranicza się jedynie do aspektu ekonomicznego, związanego ze wzrostem dobrobytu społeczeństwa i potencjału państwa, ale dotyczy również wspólnoty kulturowej, wartości społecznych, instytucji demokratycznych oraz bezpieczeństwa geopolitycznego.

Walenty Począta: O możliwościach wzrostowych w sektorze rolno-żywnościowym od strony popytowej w dużej mierze zdecydowały procesy zachodzące w handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi. Za sukcesy polskiego handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi odpowiada głównie handel wewnątrzunijny. Do innych krajów UE trafia około trzy czwarte eksportu tej grupy towarowej i głównie na tym rynku jest uzyskiwane wysokie dodatnie saldo obrotów handlowych. Rozwój handlu zagranicznego produktami rolnictwa i przemysłu spożywczego po wstąpieniu Polski do UE można uznać – obok wsparcia środkami WPR – za podstawowy czynnik rozwoju sektora rolno-żywnościowego.

Walenty Począta: Środki z WPR kierowane do gospodarstw rolnych odegrały istotną rolę w kreacji podaży. Po akcesji Polski do UE miał miejsce skokowy przyrost nakładów inwestycyjnych w rolnictwie. Można szacować, że środki UE odpowiadają za około 45% inwestycji zrealizowanych w polskim rolnictwie w okresie poakcesyjnym. Inwestycje te są podstawowym warunkiem wdrażania innowacji w rolnictwie i jego nowoczesnego, zrównoważonego rozwoju.

Walenty Począta: W latach 2005–2022 nastąpiło podwojenie poziomu dochodów realnych w całym sektorze rolnym w Polsce. W tym samym okresie dochody rolników w całej UE wzrosły o 30%. W przeliczeniu na jednego pełnozatrudnionego członka rodziny dochody w polskim rolnictwie wzrosły o 240%, a w rolnictwie UE – średnio o 140%. Spowodowało to, że dochód rozporządzalny gospodarstw domowych rolników (tych gospodarstw domowych, które ponad 50% dochodów uzyskują z prowadzenia indywidualnego gospodarstwa rolnego) ulegał w okresie po akcesji systematycznej poprawie względem gospodarstw domowych pozostałych grup społeczno-ekonomicznych, a w 2022 r. był wyższy niż wszystkich gospodarstw domowych w kraju o 3%.

Walenty Począta: W warunkach instytucjonalnych zagwarantowanych przez WPR wraz z pełnym włączeniem rolnictwa w JRE rolnictwo polskie, podobnie jak rolnictwo całej UE, w pełni zagwarantowało i dalej gwarantuje bezpieczeństwo żywnościowe (włącznie z bezpieczeństwem żywności), także w trudnym okresie pandemii Covid-19 i wojny w Ukrainie.

Bartłomiej Nowak: Strefa euro to niemal 90% unijnego PNB. Polska powinna tam możliwie szybko dołączyć.

Witold Orłowski: Biorąc pod uwagę nasze potrzeby w zakresie bezpieczeństwa i rozwoju gospodarczego, Polska powinna być wśród krajów najsilniej popierających dalszą integrację UE.

Bartłomiej Nowak: Rozszerzenie i de facto uwschodnienie Unii stwarza Polsce sporo nowych możliwości. Ale też nie ma wyzwania. Polska powinna pokazać przywództwo w mądrym projektowaniu tego procesu.

Tomasz Prusek: Wejście Polski do strefy euro powinno być tematem uczciwej i merytorycznej debaty publicznej, a nie populistycznych mitów, aby zbudować społeczną świadomość, że przyjęcie euro jest nie tylko konsekwencją decyzji politycznej sprzed ponad 20 lat, ale także zwiększa, poza obecnością w NATO, bezpieczeństwo geopolityczne Polski pozamilitarne z uwagi na położenie geograficzne oraz imperialną politykę prowadzoną na Wschodzie.

Bartłomiej Nowak: Polska granica wschodnia jest granicą Unii Europejskiej. Powinniśmy myśleć o jej europeizacji, zarówno w obszarze polityki obronnej, jak i migracyjnej. Trzeba grać ofensywnie i promować wizję tych polityk na poziomie UE zgodnych z naszymi interesami.

Ludwik Kotecki: Wyzwania rozwojowe na najbliższe lata obejmuje wiele bardzo trudnych zadań, których szybka realizacja warunkuje to czy Polska znajdzie ekonomiczną siłę by kontynuować tak jak w pierwszych 30 latach transformacji doganianie krajów zamożnych. Są to oczywiście przywrócenie równowagi makroekonomicznej, transformacja energetyczno-klimatyczna, odbudowa instytucji, zaadresowanie kryzysu demograficznego, transformacja cyfrowa i wzmacnianie kapitału ludzkiego.

Stanisław Kluza: Mam duży dystans do tezy, że Polsce grozi „pułapka średniego wzrostu” tudzież „pułapka średniego rozwoju”. Przeczy temu już proste porównanie procesów makro-gospodarczych Polski z ostatnich 30 lat z Brazylią, Turcją i Meksykiem. Nie mamy stałego utrzymującego się w czasie dystansu rozwojowego w gospodarce do krajów wysokorozwiniętych. Receptą dla Polski jest restrukturyzacja kilku branż: górnictwa, rolnictwa, wybranych gałęzi przemysłu.

Tomasz Prusek: Sukces kolejnych lat i dekad Polski w Unii Europejskiej będzie zależeć w dużej mierze od zdobycia nowych przewag konkurencyjnych, ponieważ dotychczasowe, oparte na niskich kosztach pracy i taniej energii, odchodzą do historii. Prawdziwym wyzwaniem będzie demografia, ponieważ atrakcyjność inwestycyjna Polski wynika także z krajowego blisko 38-milionowego rynku konsumentów. Dlatego tak ważne jest systematyczne budowanie kapitału ludzkiego, jakości edukacji, prowadzenie roztropnej polityki migracyjnej oraz wspieranie innowacyjności gospodarki.

Ludwik Kotecki: Wyczerpywanie się dotychczasowych przewag konkurencyjnych w UE, w tym niskich kosztów pracy i niskich kosztów energii, przy niekorzystnych trendach demograficznych w Polsce, powoduje, że pilnie potrzebne jest określenie i wypracowanie nowych przewag konkurencyjnych. Są to przede wszystkim wzmacnianie wzrostu produktywności i innowacyjności czy rozwój kapitału ludzkiego.

Elżbieta Kawecka-Wyrzykowska: Nowym źródłem finansowania budżetu unijnego (od 2021 r.) jest tzw. opłata od plastiku, tj. opłata wyliczana na podstawie ilości plastikowych odpadów opakowaniowych (w wys. 80 euro od tony), które nie zostały poddane w poszczególnych państwach recyklingowi. Najbardziej obciąża ona te państwa, w których wskaźnik opakowań nie poddanych ponownemu wykorzystaniu jest najwyższy. Opłata powinna więc skłaniać państwa do wprowadzenia instrumentów zachęcających do recyklingu (np. kaucji). W Polsce do dziś nic takiego nie zrobiono. W efekcie roczna wpłata z tego tytułu (finansowana z polskiego budżetu) wynosi rocznie (dane dla 2023 r.) ok. 380 mln euro. Przy tym Polska korzysta, podobnie jak ok. połowa innych członków UE) z rabatu w wysokości 118 mln euro rocznie. Ulga ta najprawdopodobniej zostanie zlikwidowana w nowym budżecie wieloletnim (od 2028 r.).

Stanisław Kluza: Jesteśmy częścią UE 20 lat. Umownie osiągnęliśmy już swoją dojrzałość-pełnoletniość. Dojrzałości powinna towarzyszyć zmiana mentalności i postawy. Z „biorcy” i „prostego beneficjenta” stajemy się współkreatorami przyszłych polityk i łącznych interesów UE. Skazujemy się na marginalizację, nie zgłaszając pomysłów, postulatów czy aktywności w poszukiwaniu kompromisów. Nie możemy mieć pretensji, że nasze racje nie są uwzględniane, czy choćby wysłuchiwane, jeżeli nie są one zawczasu dobrze przygotowane i zaprezentowane.

Artur Nowak-Far: W odniesieniu do UE, ostatnie lata zostały przez Polskę stracone. Był to okres, w którym Polska powinna była wypracowywać efektywne kanały wpływu na proces decyzyjny w UE a po Brexicie zająć miejsce Wielkiej Brytanii. Tymczasem realizowano program, który zafunkcjonował jedynie w sferze symbolicznej i to takiej, która w ogóle nie była w UE rozumiana, miała natomiast dowartościowywać jej protagonistów w wymiarze wewnętrznym. Nic dziwnego, że w ostatnich latach Polska nie odnotowała żadnego sukcesu w promowaniu własnych projektów i własnej pozycji w UE.

Elżbieta Kawecka-Wyrzykowska: Niewykorzystanym czynnikiem rozwoju gospodarczo-społecznego kraju jest przedłużający się okres, w którym Polska nie korzysta z dużych środków z Krajowego Programu Odbudowy (KPO). Z każdym miesiącem rośnie ryzyko bezpowrotnej utraty części funduszy w ramach KPO, nawet jeśli zaczną one płynąć do Polski. Przepisy dotyczące zasad korzystania z tego wsparcia mówią bowiem iż wszystkie przekazane fundusze muszą być rozliczone do k. sierpnia 2026 r. Czasu pozostało więc niewiele.

Artur Nowak-Far: Rysujące się perspektywy różnicowania tempa integracji w różnych obszarach funkcjonowania UE muszą być traktowane jako obszary ryzyk. Różnicowanie, jakie w ich kontekście powstaje stwarza podziały na zaawansowaną awangardę i peryferia. Podziały te będą miały przy tym postać dynamiczną w tym sensie, że ich konkretna treść, zakres i wymiar ulegają ciągłej zmianie. Istotniejszym obszarem różnicowania jest unia gospodarcza i walutowa. Obecnie olbrzymiego znaczenia nabyma różnicowanie w kontekście zdolności innowacyjnych, w której istnieje poważne ryzyko peryferyzacji państw wschodniej części UE. Aby zapobiec temu niekorzystnemu zjawisku należałoby zaprowadzić „innowacyjny” model polityki spójności UE.

Stanisław Kluza: Za rok (z początkiem 2025 r.) Polska obejmie swoją drugą prezydencję w Radzie UE. To już bardzo mało czasu, a jednocześnie nic nie słyszy się o przygotowaniach Polski do tego wydarzenia. Prezydencja to nie tylko „obsługa i logistyka”. To unikalna szansa, aby zaakcentować w agendzie swoje punkty widzenia na dalsze kluczowe tematy dla Wspólnoty. A jesteśmy w szczególnym momencie historycznym, aby takie propozycje prezentować, bo: (a) Unia będzie potrzebowała rozszerzać się w kierunku wschodnim i południowym; (b) bez względu na sposób zakończenia się wojny w Ukrainie będzie konieczne ustalenie czytelnych reguł gry w kierunku jej dalszej integracji z UE; (c) mogą okazać się utopią postulaty klimatyczne UE bez wzmocnienia obszaru wspólnego bezpieczeństwa i utrzymania odpowiedniej reputacji geopolitycznej.

++++
Niniejsza informacja może być powielana, cytowana i rozpowszechniana w części lub całości bez uzyskiwania dodatkowej zgody uczestników i organizatorów debaty. W przypadku wykorzystywania treści z niniejszego komunikatu zachodzi konieczność podawania źródła informacji.

++++
Dodatkowe informacje można uzyskać: QUANT TANK; tel. 22 299 66 30; biuro@ideia.pl
++++

Fundacja Przyjazny Kraj
The Friendly State Foundation

Redakcja naukowa **Stanisław Kluza**

POLSKA W UNII EUROPEJSKIEJ

Bilans korzyści

POLSKA W UNII EUROPEJSKIEJ Bilans korzyści

Warszawa, październik 2023